

558. -

**KÉTNYELVŰ
KLASSIKUS
KÖNYVTÁR**

IRVING
WASHINGTON

DON JUAN

62

**LANTOS · R · T ·
BUDAPEST
MUZEUM KÖRUT · 3 ·**

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

~~24.251~~

KÉTNYELVŰ KLASSZIKUS KÖNYVTÁR
62. SZÁM.

IRWING WASHINGTON

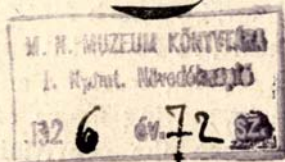
DON JUAN

AZ EREDETI TELJES SZÖVEG ÉS HŰ MAGYAR FORDÍTÁSA

ANGOLBÓL FORDÍTOTTA
REICHARD PIROSKA

12217/62
~~24.25/162~~

BUDAPEST, 1925. LANTOS R.-T. KIADÁSA

Don Juan.

Everybody has heard of the fate of Don Juan, the famous libertine of Seville, who, for his sins against the fair sex, and other minor peccadilloes, was hurried away¹⁾ to the infernal regions. His story has been illustrated in play, in pantomime, and farce, on every stage in Christendom, until at length it has been rendered the theme of the opera of operas, and embalmed to endless duration in the glorious music of Mozart. I well recollect the effect of this story upon my feelings in my boyish days, though represented in grotesque pantomime; the awe with which I contemplated the monumental statue on horseback of the murdered commander, gleaming by pale moonlight in the convent cemetery;²⁾ how my heart quaked as he bowed his marble head, and accepted the impious invitation of Don Juan; how each foot-fall of the statue smote upon my heart, as I heard it approach, step by step, through the echoing corridor, and beheld it enter, and advance, a moving figure of stone, to the supper table! But then the convivial scene in the charnel-house, where Don Juan returned the visit of the statue — was offered a banquet of skulls and

Don Juan.

Mindenki hallott Don Juannak, a híres szevillai kéjencnek sorsáról, kit a szépnem ellen elkövetett vétkeiért és egyéb csekélyebb kis bűnökért sebtében távolítottak el az alvilági tájakra. Történetét a kereszténység minden szinpadán megvilágították színjátékban, némajátékban és bohózatban, míg végre az operák operájának tárgyává tették és Mozart dicsőséges zenéje végtelen tartósságúvá balzsamozta be. Jól emlékszem, mint hatott e történet fiukorom érzéseire, noha groteszk némajáték mutatta be; emlékszem a félelemre, mellyel a meggyilkolt parancsnok hatalmas lovasszobrát néztem, amint a kolostor temetőjének halvány holdfényében csillogott; s hogyan remegett szívem, mikor meghajtotta márványfejét és elfogadta Don Juan istentelen meghívását; hogyan dobbant a szobor minden lépte szívemre, mikor hallottam közeledni lépésről-lépésre a visszhangos folyosón át és láttam, amint belépett és előre jött, a mozgó kőalak, a vacsorasztalhoz! És aztán a vidám jelenet a halottasházban, hol Don Juan visszaadta a szobor látogatását, — hol koponya- és csontlakomával kínálták s mikor vonakodott résztvenni benne, letaszították az ásitó mélységbe, iszo-

bones, and on refusing to partake, was hurled into a yawning gulf, under a tremendous shower of fire! These were accumulated horrors enough to shake the nerves of the most pantomime-loving schoolboy. Many have supposed the story of Don Juan a mere fable. I myself thought so once; but „seeing is believing“. I have since beheld the very scene where it took place, and now to indulge³) any doubt on the subject would be preposterous.

I was one night perambulating the streets of Seville, in company with a Spanish friend, a curious investigator of the popular traditions, and other good-for-nothing lore of the city, and who was kind enough to imagine he had met, in me, with a congenial spirit. In the course of our rambles, we were passing by a heavy, dark gateway, opening into the court-yard of a convent, when he laid his hand on my arm — „Stop!“ said he; „this is the convent of San Francisco; there is a story connected with it, which I am sure must be known to you. You cannot but have heard of Don Juan and the marble statue.“

„Undoubtedly“, replied I; „it has been familiar to me from childhood.“

„Well, then, it was in the cemetery of this very convent that the events took place.“

„Why, you do not mean to say that the story is founded on fact?“

„Undoubtedly it is. The circumstances of the case are said to have occurred during the reign of Alfonso

nyatos tűzeső közepette. Ezek eléggé halmozott borzalmak voltak, hogy megrendítsék a némajátékot legjobban kedvelő iskolásfiú idegeit. Don Juan történetét sokan merő koholmánynak képzelték. Valamikor magam is úgy gondoltam, de «látni annyi, mint hinni». Azóta láttam magát a színhelyet, ahol történt s még most is kételkedni e tárgyat illetően, dőreség volna.

Egy éjszaka Szevilla utcáin kóboroltam egy spanyol barátom társaságában, ki kíváncsi kutatója a népies hagyományoknak és egyéb a városra vonatkozó mihaszna tudásnak és aki sok jóindulattal azt képzelte, hogy bennem rokonszellemre talált. Kószálásaink során nehézkes, sötét kapualj előtt mentünk éppen el, mely egy kolostor udvarára nyílik, mikor kezét karomra tette: «Állj!» — szólt — «ez Szent Ferenc kolostora; egy történet fűződik hozzá, mely, biztos vagyok benne, ismerős előtted. Lehetetlen, hogy ne hallottál volna Don Juanról és a márványszoborról».

— Természetesen — válaszoltam — gyermekkorom óta ismerem.

— Nos, hát éppen ennek a kolostornak temetőjében ment végbe az eset.

— Hogyan, csak nem azt akarod mondani, hogy a történet tényeken alapszik?

— Kétségtelenül. Azt mondják, az ügy külső körülményei XI. Alfonso uralkodása alatt történtek meg. Don Juan a nemes Tenorio-családból, Andalusia egyik

XI. Don Juan was of the noble family of Tenorio, one of the most illustrious houses of Andalusia. His father, Don Diégo Tenorio, was a favourite of the king, and his family ranked among⁴) the *veintecuatros*, or magistrates of the city. Presuming⁵) on his high descent and powerful connexions, Don Juan set no bounds to his excesses: no female, high or low, was sacred from⁶) his pursuit; and he soon became the scandal of Seville. One of his most daring outrages was to penetrate by night into the palace of Don Gonzalo de Ulloa, Commander of the Order of Calatrava, and attempt to carry off his daughter. The household was alarmed; a scuffle in the dark took place; Don Juan escaped, but the unfortunate commander was found weltering in his blood, and expired without being able to name his murderer. Suspicions attached to Don Juan; he did not stop to meet the investigations of justice and the vengeance of the powerful family of Ulloa, but fled from Seville, and took refuge with his uncle, Don Pedro Tenorio, at that time ambassador at the court of Naples. Here he remained until the agitation occasioned by the murder of Don Gonzalo had time to subside; and the scandal which the affair might cause to both the families of Ulloa and Tenorio had induced them to hush it up. Don Juan, however, continued his libertine career at Naples, until at length his excesses forfeited the protection of his uncle the ambassador, and obliged him again to flee. He had made his way back to Seville, trusting that his past misdeeds were forgotten, or rather trus-

lehelőkölőbb házából származott. Átyja, Don Diégo Tenorio, a király egyik kedvelt embere volt és családja a *veintecuatros*-hoz, vagyis a város előljáróihoz tartozott. Magas származásával és hatalmas összeköttetéseivel visszaélve, Don Juan nem vetett határt kicsapongásainak: semmilyen nő, lett légyen magas- vagy alacsony származásu, nem volt biztonságban üldözésétől. Egyik legmerészebb büntette az volt, mikor éjjel behatolt Don Gonzalo de Ulloa-nak, a Calatrava-rend parancsnokának palotájába és megkísérelte elszöktetni leányát. A háznép felriadt; a sötétben dulazkodás támadt; Don Juan elmenekült, a szerencsétlen parancsnokot pedig vérében fetrengve találták és kilehelte lelkét anélkül, hogy gyilkosát megnevezhette volna. A gyanu Don Juanra irányult, de ő nem várta be az igazságszolgáltatás nyomozását és a hatalmas Ulloa-család bosszuját, hanem elszökött Szevillából és nagybátyjánál, Don Pedro Tenorio-nál talált menedéket, ki abban az időben követ volt a nápolyi udvarnál. Itt maradt, míg a Don Gonzalo meggyilkolása okozta izgalomnak volt ideje lecsillapodni; és a botrány, melyet az ügy az Ulloa és Tenorio családoknak okozott volna, arra birta őket, hogy agyonhallgassák a dolgot. De Don Juan Nápolyban is folytatta feslett pályafutását, míg végül kicsapongásai eljátszották nagybátyjának, a követnek, oltalmát és ismét menekülni kényszerítették. Visszatért Szevillába, bizva benne, hogy régi gaztetteit elfelejtették, vagy inkább abban bizva, hogy a maga vakmerő szelleme és családjának hatalma átsegítik minden nehézségen.

ting to his dare-devil⁷⁾ spirit and the power of his family to carry him through all difficulties.

„It was shortly after his return, and while in the height of his arrogance, that on visiting this very convent of Francisco, he beheld on a monument the equestrian statue of the murdered commander, who had been buried within the walls of this sacred edifice, where the family of Ulloa had a chapel. It was on this occasion that Don Juan, in a moment of impious levity, invited the statue to the banquet, the awful catastrophe of which has given such celebrity to his story.“

„And pray, how much of this story“, said I, „is believed in Seville?“

„The whole of it by the populace; with whom it has been a favourite tradition since time immemorial, and who crowd to the theatres to see it represented in dramas written long since by Tyrso de Molina, and another of our popular writers. Many in our higher ranks, also, accustomed from childhood to this story, would feel somewhat indignant at hearing it treated with contempt. An attempt has been made to explain the whole, by asserting that, to put an end to the extravagances of Don Juan, and to pacify the family of Ulloa, without exposing the delinquent to the degrading penalties of justice, he was decoyed into this convent under false pretext, and either plunged into a perpetual dungeon,⁸⁾ or privately hurried out of existence; while the story of the statue was circulated by the monks to account⁹⁾ for his sudden disappea-

Kevéssel visszatérése után és még önhittsége tetőpontján történt, hogy éppen e Ferenc-kolostort meglátogatva, megpillantotta egy emlékművön a meggyilkolt parancsnok lovasszobrát, kit e szent épület falain belül temettek el, hol az Ulloa-családnak kápolnája volt. Ez alkalommal, az istentelen ledérség egy pillanatában, hívta meg Don Juan a szobrot ama lakomára, melynek iszonyu végfejeménye oly híressé tette történetét.

— És kérlek — szóltam — e történetből mennyit hisznek Szevillában?

— Az egészzet a tudatlan sokaság, melynek ősrégi időtől fogva hagyománya volt s amely tolong a színházakba, hogy lássa Tyrso de Molina és más népszerű íróink régen irt drámáiban bemutatva. A mi magasabb osztályunkban is sokan gyermekkoruktól hozzászokva e történethez, kissé méltatlankodnának, ha hallanák, hogy valaki lenézően tárgyalja. Kisérletet tettek, hogy megmagyarázzák az egészzet evvel az állítással: hogy Don Juan kicsapongásainak véget vessenek és megbékítsék az Ulloa-családot anélkül, hogy a bűnöst az igazságszolgáltatás lealacsonyító büntetésének kitennék, hamis ürüggyel e kolostorba csalogatták és vagy örökös börtönbe süllyesztették, vagy titokban gyorsan végezték vele; a szobor történetét pedig a szerzetesek terjesztették, hogy számot adjanak hirtelen eltűnéséről. De a tömeget semmi ilyes valószínű

rance. The populace, however, are not to be cajoled¹⁰⁾ out of a ghost story by any of these plausible explanations; and the marble statue still strides the stage, and Don Juan is still plunged into the infernal regions, as an awful warning to all rake-helly¹¹⁾ youngsters, in like case offending.^{“12)}

While my companion was relating these anecdotes, we had traversed the exterior court-yard of the convent, and made our way into a great interior court; partly surrounded by cloisters¹³⁾ and dormitories, partly by chapels, and having a large fountain in the centre. The pile had evidently once been extensive and magnificent; but it was for the greater part in ruins. By the light of the stars, and of twinkling lamps placed here and there in the chapels and corridors, I could see that many of the columns and arches were broken; the walls were rent and riven; while burnt beams and rafters showed the destructive effects of fire. The whole place had a desolate air; the night-breeze rustled through grass and weeds flaunting out of the crevices of the walls, or from shattered columns; the bat flitted about the vaulted passages, and the owl hooted from the ruined belfry. Never was any scene more completely fitted for a ghost story.

While I was indulging in picturings of the fancy, proper to such a place, the deep chant of the monks from the convent church came swelling upon the ear.

„It is the vesper service“, said my companion; „follow me.“

Leading the way across the court of the cloisters,

magyarázattal nem lehet eltántorítani egy kísértet-történettől és a márványszobor még mindig a szinpadon lépdel és Don Juant még mindig alvilági tájakra sülyesztik, borzalmas intésül minden feslett életű, hasonlóan bűnöző ifjoncnak.

Míg társam elbeszélte ezt az adomát, átvágtunk a kolostor külső udvarán és befordultunk a nagy belső udvarra, melyet részben keresztfolyosók és hálótermek vesznek körül, részben kápolnák, közepén meg nagy medence van. Az épületcsoport valamikor nyilván terjedelmes és pompás volt, de most nagyobbbrészt romokban hevert. A csillagoknak és a kápolnáknak meg folyosókon itt-ott elhelyezett pislogó lámpáknak fényénél láthattam, hogy az oszlopok és boltívek közül sok össze van törve; a falak összeropadozva és hasadozva, míg a gerendák és szarufák a tűz pusztító hatását mutatták. Az egész hely elhagyottnak látszott; éji szellő susogott a falak réseiből vagy összedőlt oszlopok közül kipompázó fű és gyom között; deneyér csapongott a boltozatos átjárók körül és bagoly huhogott a rombadőlt toronylábról. Soha semmilyen színhely nem volt tökéletesebben alkalmas kísérteties történet számára.

Mig én átengedtem magamat a képzelet festegéseinek, ilyen helyhez illőn, a kolostor templomából szerzetesek mély éneke csapott hullámozva fülünkbe.

— Az esti istentisztelet, — mondta társam — kövess!

Átvezetve a keresztfolyosók udvarán s egy-két

and through one or two ruined passages, he reached the portal of the church, and pushing open a wicket, cut in the folding doors, we found ourselves in the deep arched vestibule of the sacred edifice. To our left was the choir, forming one end of the church, and having a low vaulted ceiling, which gave it the look of a cavern. About this were ranged the monks, seated on stools,¹⁴⁾ and chanting from immense books placed on music-stands, and having the notes scored in such gigantic characters as to be legible from every part of the choir. A few lights on these music-stands dimly illumined the choir, gleamed on the shaven heads of the monks, and threw their shadows on the walls. They were gross, blue-bearded, bullet-headed¹⁵⁾ men, with bass voices, of deep metallic tone, that reverberated out of the cavernous choir.

To our right extended the great body of the church. It was spacious and lofty; some of the side-chapels had gilded grates, and were decorated with images and paintings, representing the sufferings of our Saviour. Aloft was a great painting by Murillo, but too much in the dark to be distinguished. The gloom of the whole church was but faintly relieved by the reflected light from the choir, and the glimmering here and there of a votive lamp before the shrine of the saint.

As my eye roamed about the shadowy pile, it was struck with¹⁶⁾ the dimly-seen figure of a man on horseback, near a distant altar. I touched my companion, and pointed to it: „The spectre statue!“ said I.

rombadőlt átjárón, elérte a templom bejáratát és belökve az ajtócskát, mely a szárnyas ajtóba volt vágva, a szent épület mély boltivü előcsarnokában találtuk magunkat. Balkézre volt a karzat, mely a templom egyik végét alkotta s alacsony, boltozatos mennyezeteivel barlanghoz hasonlított. E körül sorakoztak a szerzetesek támlátlan székekben és énekeltek kottaállványokra helyezett roppant könyvekből, és hangjegeik olyan óriási jelekkel voltak felróva, hogy a karzat minden részéről olvashatók legyenek. Néhány gyertya e hangjegytartókon halványan megvilágította a karzatot, megcsillant a szerzetesek borotvált fején és árnyukat a falakra verte. Testes, kékesfekete szakállu, bikanyaku férfiak voltak, mély, érces színű basszus hanggal, mely visszaverődött a barlangszerű karzatról.

Tőlünk jobbra a templom nagy teste nyult el. Tágas volt és magas; néhány oldalkápolnának aranyos rácsa volt és szobrokkal meg festményekkel volt díszítve, melyek Megváltónk szenvedéseit ábrázolták. A magasban nagy Murillo-festmény volt, de tulságosan a sötétségben ahhoz, hogy fel lehessen ismerni. Az egész templom komorságát csak gyöngén enyhítette a karzattól visszaverődő fény s itt-ott egy-egy fogadalmi lámpa pislákolása a szent oltára előtt.

Amint szemem szerte barangolt az árnyékos épületben, hirtelen fennakadt valami homályosan látott lovasalakon, egy távoli oltár közelében. Megérintettem társamat és rámutattam: — A kísértő szobor! — mondtam.

„No“, replied he; „it is the statue of the blessed St. Iago; the statue of the commander was in the cemetery of the convent, and was destroyed at the time of the conflagration. But“, added he, „as I see you take a proper interest in these kind of stories, come with me to the other end of the church, where our whisperings will not disturb these holy fathers at their devotions, and I will tell you another story, that has been current for some generations in our city, by which you will find that Don Juan is not the only libertine that has been the object of supernatural castigation in Seville.“

I accordingly followed him with noiseless tread to the further part of the church, where we took our seats on the steps of an altar opposite to the suspicious-looking figure on horseback, and there, in a low mysterious voice, he related to me the following narrative: —

„There was once in Seville a young gay fellow, Don Manuel de Manara by name, who having come to a great estate by the death of his father, gave the reins to¹⁷⁾ his passions, and plunged into all kinds of dissipation. Like Don Juan, whom he seemed to have taken for a model, he became famous for his enterprises among the fair sex, and was the cause of doors being barred and windows grated with more than usual strictness. All in vain. No balcony was too high for him to scale: no bolt nor bar was proof against his efforts: and his very name was a word of terror to all the jealous husbands and cautious fathers of

— Nem, — válaszolta — ez boldog Szent Jágó szobra; a parancsnok szobra a kolostor temetőjében volt és elpusztult a tűzvész idején. De — tette hozzá — mivel látom, hogy különösen érdeklődöl ilyesféle történetek iránt, jöjj velem a templom másik végére, hol suttogásunk nem zavarja e szent atyákat ájtatosságukban és elmondok neked egy másik történetet, mely néhány nemzedéken át városunkban forgalomban volt s amelyből látni fogod, hogy Don Juan nem az egyetlen kéjenc, aki természetfölötti büntetés tárgya volt Szevillában.

Én tehát követtem nesztelen léptekkel a templom távolabbi részébe, hol leültünk az oltár lépcsőire szemközt a gyanus külsejű lovas alakkal és itt halk, titokzatos hangon a következő történetet beszélte el nekem:

— Élt valamikor Szevillában egy fiatal, vidám fickó, névszerint Don Manuel de Manara, ki atyja halála által nagy vagyonhoz jutva, szabadjára engedte szenvedélyeit és mindenfajta szórakozásokba merült. Don Juanhoz hasonlóan, kit úgy látszik mintául választott, híressé vált merész tetteiről a szép nem közt okul szolgált a rendesnél pontosabb bereteszelésére az ajtóknak és bezárására az ablakoknak. Mindhiába. Semmilyen erkély sem volt olyan magas, hogy fel ne másszon; semmilyen závár, sem retesz nem volt biztos törekvéseivel szemben; már a neve is ijesztő jelszó volt Szevilla minden féltékeny férje és óvatos apája számára. Hőstettei kiterjedtek mind a vidékre, mind a

Seville. His exploits extended to country as well as city; and in the village dependent on his castle, scarce a rural beauty was safe from his arts and enterprises.

„As he was one day ranging the streets of Seville, with several of his dissolute companions, he beheld a procession about to enter the gate of a convent. In the centre was a young female, arrayed in the dress of a bride; it was a novice, who, having accomplished her year of probation, was about to take the black veil, and consecrate herself to Heaven. The companions of Don Manuel drew back, out of respect to the sacred pageant; but he pressed forward, with his usual impetuosity, to gain a near view of the novice. He almost jostled her, in passing through the portal of the church, when, on her turning round, he beheld the countenance of a beautiful village girl, who had been the object of his ordent pursuit, but who had been spirited¹⁸⁾ secretly out of his reach by her relatives. She recognised him at the same moment, and fainted: but was borne within the grate of the chapel. It was supposed the agitation of the ceremony and the heat of the throng had overcome her. After some time, the curtain which hung within the grate was drawn up: there stood the novice, pale and trembling, surrounded by the abbess and the nuns. The ceremony proceeded; the crown of flowers was taken from her head; she was shorn of her silken tresses, received the black veil, and went passively through¹⁹⁾ the remainder of the ceremony.

„Don Manuel de Manara, on the contrary, was

városra; s a kastélyának alárendelt faluban alig akadt falusi szépség, aki biztonságban lett volna mesterkedései és vállalkozásai elől.

Amint egy nap Szevilla utcáin kóborolt több fellelt életű társával, egy menetet pillantott meg, mely éppen egy zárda kapuján akart belépni. Közepén ifjú nő volt, menyasszonyi ruhába öltöztetve; novicia volt, ki betöltötte próbaévét s éppen a fekete fátyolt készült fölvenni, hogy magát az égnek szentelje. Don Manuel társai visszahúzódtak a szent látványosság iránti tiszteletből, de ő előretolakodott, szokásos heves ségével, hogy köz elről lássa a noviciát. Majd nem összeütközött vele, amint átlépett a templom kapuján s mikor erre a lány megfordult, gyönyörű falusi lány arcát pillantotta meg, ki tüzes üldözésének tárgya volt, de akit rokonai titokban eltüntettek keze ügyéből. A lány is felismerte ugyanabban a pillanatban és elájult, de bevittek a kápolna rácsain belől. Azt hitték, hogy a szertartás izgalma és a tolongás-okozta hőség vettek erőt rajta. Kis idő múlva a függönyt, mely a rácson belül függött, felhúzták: ott állt a novicia halványan és remegőn, a fejedelemasszony és apácák közepette. A szertartás tovább folyt; a virágkoronát levették a leány fejéről, lenyirták selymes fürtjeit s a leány felvette a fekete fátyolt és részvéltlenül szenvedte át a szertartás hátralévő részét.

Don Manuel de Manara-t ellenkezőleg dühbe borította e feláldozás látása. Sz envedélye, mely tárgyának távollétében csaknem elhalványult, most tizszeres erő-

roused to fury at the sight of this sacrifice. His passion, which had almost faded away in the absence of the object, now glowed with tenfold ardour, being inflamed by the difficulties placed in his way, and piqued by the measures²⁰⁾ which had been taken to defeat him. Never had the object of his pursuit appeared so lovely and desirable as when within the grate of the convent; and he swore to have her, in defiance of²¹⁾ heaven and earth. By dint²²⁾ of bribing a female servant of the convent, he contrived to convey letters to her, pleading his passion in the most eloquent and seductive terms. How successful they were, is only matter of conjecture; certain it is, he undertook one night to scale the garden wall of the convent, either to carry off the nun, or gain admission to her cell. Just as he was mounting the wall, he was suddenly plucked back, and a stranger, muffled in a cloak, stood before him.

„Rash man, forbear!“ cried he; „is it not enough to have violated all human ties? Wouldst thou steal a bride from heaven!“

„The sword of Don Manuel had been drawn on the instant, and furious at this interruption, he passed it through the body of the stranger, who fell dead at his feet. Hearing approaching footsteps, he fled the fatal spot, and mounting his horse, which was at hand, retreated to his estate in the country, at no great distance from Seville. Here he remained throughout the next day, full of horror and remorse; dreading lest²³⁾ he should be known as the murderer of the deceased,

vel izzott, mivel lángra lobbantották az útjába helyezett nehézségek és ingerelték az intézkedések, melyeket meghiusítására tettek. Üldözésének tárgya sohasem látszott oly kedvesnek és kíváncsnak, mint a zárda rácsán belől; és megesküdött, hogy az övé lesz, ég és föld ellenére. A zárda egyik szolganője megvesztegetésének segítségével kieszelte, hogy leveleket juttasson a leányhoz, melyekben szenvedélyét a legékesebben szóló és legcsábítóbb kifejezésekkel adta elő. Vajjon ezek eredményesek voltak-e, csak találgatni lehet; bizonyos azonban, hogy egy éjen nekifogott, hogy megmássza a zárdakert falát, akár hogy elszöktesse az apácát, akár hogy bejusson cellájába. Amint éppen a falra hágott, hirtelen visszarántották s egy köpenybe burkolt idegen állott előtte.

— Meggondolatlan, hagyd abba! — kiáltott — nem elég, hogy minden emberi köteléket megszenteltelenítetted? Az égtől is elrabolnád menyasszonyát!

Don Manuel tüstént kihuzta kardját s e félbeszakításon feldühödve, átszurta az idegen testén, ki holtan hullt lábához. Mivel közelgő lépéseket hallott, elmenekült e végzetes helyről és közelben lévő lovára szállva visszavonult falusi birtokára, nem nagy távolságban Szevillától. Itt maradt a következő egész napon át, borzalommal és lelkipurdalással eltelve; félt, hogy kitudódik róla, hogy ő a halott gyilkosa és rettegett

and fearing each moment the arrival of the officers of justice.

„The day passed, however, without molestation; and, as the evening advanced, unable any longer to endure this state of uncertainty and apprehension, he ventured back to Seville. Irresistibly his footsteps took the direction of the convent; but he paused and hovered at a distance from the scene of blood. Several persons were gathered round the place, one of whom was busy nailing something against the convent wall. After a while they dispersed, and one passed near to Don Manuel. The latter addressed him, with hesitating voice —

„Senor“, said he, „may I ask the reason of yonder throng?“

„A cavalier“, replied the other, „has been murdered.“

„Murdered!“ echoed Don Manuel; „and can you tell me his name?“

„Don Manuel de Manara“, replied the stranger, and passed on.

„Don Manuel was startled at this mention of his own name; especially when applied to the murdered man. He ventured, when it was entirely deserted, to approach the fatal spot. A small cross had been nailed against the wall, as is customary in Spain, to mark the place where a murder has been committed; and just below it he read, by the twinkling light of a lamp, „Here was murdered Don Manuel de Manara. Pray to God for his soul!“

minden percben, hogy megérkeznek az igazság tisztviselői.

De a nap eltelt zaklatás nélkül; s amint az este mult, nem tudta tovább elviselni a bizonytalanságnak és aggodalomnak ezt az állapotát és visszamerészkedett Szevillába. Léptei ellenállhatatlanul a zárda felé irányultak, de némi távolságra a vér színhelyétől habozva megállott. A hely körül többen voltak összegyűlve s közülük egy azzal volt elfoglalva, hogy valamit szegezett a zárda falára. Kis idő múlva szétszóródtak s egyikük Don Manuel mellett ment el. Ez megszólította, akadozó hanggal:

— Senor — mondta — szabad megkérdeznem ama csödület okát?

— Egy lovagot meggyilkoltak — felelte a másik.

— Meggyilkoltak! — visszhangozta Don Manuel — s meg tudja mondani a nevét?

— Don Manuel de Manara — felelte az idegen és továbbment.

Don Manuel megdöbbsen a maga nevének hallatán, különösen így a meggyilkolt emberre alkalmazva. Mikor a végzetes hely teljesen elhagyott lett, közeledni bátorkodott. Kis keresztet helyeztek volt a falra, mint Spanyolországban szokásos, hogy megjelöljék a helyet, hol gyilkosságot követtek el s éppen alatta egy lámpa hunyorgó fényénél ezt olvasta: Itt gyilkolták meg Don Manuel de Manara-t. Imádkozz Istenhez lelkéért!

„Still more confounded and perplexed by this inscription, he wandered about the streets until the night was far advanced, and all was still and lonely. As he entered the principal square, the light of torches suddenly broke²⁴) on him, and he beheld a grand funeral procession moving across it. There was a great train of priests, and many persons of dignified appearance, in ancient Spanish dresses, attending as mourners, none of whom he knew. Accosting a servant who followed in the train, he demanded the name of the defunct.

„Don Manuel de Manara“, was the reply; and it went cold to his heart. He looked, and indeed beheld the armorial bearings of his family emblazoned on the funeral escutcheons. Yet not one of his family was to be seen among the mourners. The mystery was more and more incomprehensible.

„He followed the procession as it moved on to the cathedral. The bier was deposited before the high altar; and funeral service was commenced, and the grand organ began to peal through the vaulted aisles.

„Again the youth ventured to question this awful pageant. „Father“, said he, with trembling voice, to one of the priests, „who is this you are about to inter?“

„Don Manuel de Manara!“ replied the priest.

„Father“, cried Don Manuel impatiently, „you are deceived. This is some imposture. Know that Don Manuel de Manara is alive and well, and now stands before you. *I* am Don Manuel de Manara!“

„Avaunt,²⁵) rash youth!“ cried the priest; „know

— Még jobban megzavarva és meghökkenve a felírástól, szerte bolyongott az utcákon, míg nem az éj nagyon előrehaladt és minden csendes és elhagyott volt. Mikor a főtérrre lépett, hirtelen fáklyák fénye tűnt elé és nagy gyászmenetet látott a téren átvonulni. Hosszu kíséret papokból és sok méltóságos személyiség volt ott régi spanyol ruhákban, kik mint gyászolók jelentek meg s kik közül senkit sem ismert. Megszólított egy szolgát, ki a kíséretet követte és megkérdezte az elhunyt nevét.

— Don Manuel de Manara, — hangzott a válasz és megdermesztette szívét. Nézett és valóban meglátta, hogy a gyászcsimerpajzsok családja cimérével vannak ékesítve. De családja közül senki sem volt látható a gyászolók között. A rejtély egyre megfoghatatlanabb lett.

Követte a menetet, amint a székesegyházhoz haladt. A ravatalt a főoltár elé tették le; és gyászistentisztelet kezdődött és a nagy orgona zugni kezdett a boltozatos hajókon át.

Az ifju ismét kérdezősködni merészkedett e borzasztó látványosságról. — Atyám, — szólt remegő hangon az egyik paphoz, — ki az, akit eltemetni készültök?

— Don Manuel de Manara! — felelt a pap.

— Atyám, — szólt Don Manuel türelmetlenül, — titeket megtévesztettek. Ez valami csalárdság, Tudd meg, hogy Don Manuel de Manara él és egészséges és most előtted áll. Én vagyok Don Manuel de Manara!

— El innen meggondolatlan ifju! — kiáltott a

that Don Manuel de Manara is dead! — is dead! — is dead! — and we are all souls from purgatory, his deceased relatives and ancestors and others that have been aided by masses from his family, who are permitted to come here and pray for the repose of his soul!“

„Don Manuel cast round a fearful glance upon the assemblage, in antiquated Spanish garbs, and recognized in their pale and ghastly countenances the portraits of many an ancestor that hung in the family picture-gallery. He now lost all self-command, rushed up to the bier, and beheld the counterpart of himself, but in the fixed and livid lineaments of death. Just at that moment the whole choir burst forth with a „*Requiescat in pace*“, that shook the vaults of the cathedral. Don Manuel sank senseless on the pavement. He was found there early the next morning by the sacristan, and conveyed to his home. When sufficiently recovered, he sent for a friar, and made a full confession of all that had happened.

„My son“, said the friar, „all this is a miracle and a mystery, intended for thy conversion and salvation. The corpse thou hast seen was a token that thou hadst died to sin and the world; take warning²⁶⁾ by it, and henceforth live to righteousness and heaven!“

„Don Manuel did take warning by it. Guided by the counsels of the worthy friar, he disposed of²⁷⁾ all his temporal affairs; dedicated the greater part of his wealth to pious uses, especially to the performance of masses for souls in purgatory; and finally, entering a

pap; — tudd meg, hogy Don Manuel de Manara halott! — halott! — halott! s mi itt mind purgatoriumi lelkek vagyunk, az ő elköltözött rokonai és ősei és mások, kiken családja misék által segített, és most engedélyt kaptunk, hogy idejőjjünk és imádkozzunk az ő lelkének nyugalmaért!

Don Manuel félős pillantást vetett körül az elavult spanyolviséletű gyülekezetre és halvány, kísérteties arcukban felismerte sok ősenek arcképét, melyek a családi képtárban függtek. Most elvesztette minden önuralmát, felrohant a ravatalhoz és megpillantotta a maga mását, de a halál állandósult ólomszürke vonásaival. Ebben a pillanatban éppen az egész kar a *«Requiescat in pace»*-ban tört ki, ami megreszkettette a székesegyház boltozatait. Don Manuel eszméletlenül hanyatlott a kövezetre. Itt találta a sekrestyés másnap korán reggel és hazavitte őt. Mikor elegendőképpen felépült, egy szerzetesért küldött és teljesen meggyónt mindent, ami történt.

— Fiam, — szólt a barát, — mindez csoda és rejtély, a te megtérésedre és üdvösségedre szánva. A tetem, amelyet láttál, jel volt, hogy meghaltál a bűnnek és a világnak; fogadd meg ez intelmet és élj ezen túl az igazságnak és a mennynek!

Don Manuel megfogadta az intelmet. Az érdeemes barát tanácsai által vezetve intézkedett minden földi ügyéről; gazdagságának nagyobb részét jámbor célokra szentelte, különösen misék tartására a tisztító-tűzben levő lelkekért; s végül kolostorba lépett és

convent, became one of the most zealous and exemplary monks in Seville."

While my companion was relating this story, my eyes wandered from time to time about the dusky church. Methought the burly countenances of the monks in the distant choir assumed a pallid, ghastly hue, and their deep metallic voices a sepulchral sound. By the time the story was ended, they had ended their chant; and, extinguishing their lights, glided one by one, like shadows, through a small door in the side of the choir. A deeper gloom prevailed over²⁸⁾ the church; the figure opposite me on horseback grew more and more spectral; and I almost expected to see it bow its head.

„It is time to be off“²⁹⁾ said my companion, „unless we intend to sup with the statue.“

„I have no relish³⁰⁾ for such fare nor such company“, replied I; and following my companion, we groped our way through the mouldering cloisters. As we passed by the ruined cemetery, keeping up³¹⁾ a casual conversation by way of dispelling³²⁾ the loneliness of the scene, I called to mind the words of the poet: —

— „The tombs
And monumental caves of death look cold,
And shoot a chillness to my trembling heart!
Give me thy hand, and let me hear thy voice;
Nay, speak — and let me hear thy voice;
Mine own affrights me with its echoes.“

There wanted nothing but the marble statue of the commander, striding along the echoing cloisters, to complete the haunted scene.

Szevilla legbuzgóbb, legpéldásabb szerzeteseinek egyike lett.

Mig társam e történetet elbeszélte, szemem időről időre körüljárta a borongós templomot. Ugy tűnt nekem, hogy a szerzetesek durva arca a távoli karzaton fakó, kísérteti szint ölt és mély, érces hangjuk siri hangzást. Mire a történet véget ért, befejezték éneküket, eloltották gyertyáikat s egyenként, mint az árnyak, kisurrantak a karzat oldalának kis ajtaján. Mélyebb homály borult a templomra, velem szemben a lovas alak egyre kísértetiesebb lett és szinte vártam, hogy látni fogom, amint meghajtja fejét.

— Ideje, hogy induljunk — mondta társam — hacsak nem szándékszunk a szoborral vacsorázni.

— Nem szeretem az ilyen ételt, sem az ilyen társaságot, — válaszoltam; és társamat követve, kitapogatóztunk az omladozó keresztfolyosókon át. Amint elmentünk az elpusztult temető mellett, közömbös beszélgetést folytatva, hogy feledtessük a hely magánosságát, emlékezetembe idéztem a költő szavait:

— A sírok s a halál

Barlangjai hidegnek látszanak
S megdermesztik remegő szívemet!
Nyujtsad kezéd s hadd halljam hangodat;
Igen, beszélj, — hadd halljam hangodat;
A magamé íjeszt visszhangival.

Csak a parancsnok márványszobra hiányzott, amint végiglépked a visszhangos folyosón, hogy teljessé tegye a kísértet-járta helyet.

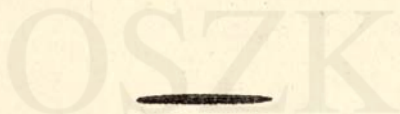
Since that time, I never fail to attend the theatre whenever the story of Don Juan is represented, whether in pantomime or opera. In the sepulchral scene I feel myself quite at home; and when the statue makes his appearance, I greet him as an old acquaintance. When the audience applaud, I look round upon them with a degree of compassion. „Poor souls!“ I say to myself, „they think they are pleased; they think they enjoy this piece, and yet they consider the whole as a fiction! How much more would they enjoy it, if, like me, they knew it to be true — *and had seen the very place!*“

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Ez időtől fogva sohasem mulasztom el, hogy ott ne legyek a színházban valahányszor csak Don Juan történetét előadják, akár némajátékban, akár operában. A siri jelenetben egészen otthonosan érzem magamat; és mikor a szobor megjelenik, régi ismerősként üdvözlöm. Mikor a hallgatóság tapsol, meglehetősen részvétellel nézek körül. — Szegény ördögök! — mondom magamban — azt hiszik, tetszik nekik; azt hiszik, élvezik e darabot, pedig az egészet csak költeménynek tartják! Mennyivel inkább élveznék, ha, mint én, igaznak tudnák — és látták volna magát a helyet!

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Jegyzetek.

- ¹⁾ *to hurry away* = elragadni, megszöktetni; sietve eltávolítani. — ²⁾ *cemetery* = temető, különösen a templom körül; a régebbi magyar *cinterem*. — ³⁾ *to indulge* = hódol valaminek; ráadja magát valamire. — ⁴⁾ *rank* = sor, rend; rang; *to rank among* (ma: *with*) = egy sorban állani, egy osztályba tartozni, egyenrangúnak lenni valakivel. — ⁵⁾ *to presume* = sejt, gyanít, vél; következtet; merészel; *to presume upon* = visszaél valamivel. — ⁶⁾ *sacred from* = biztonságban van valami elől; mentes, védett (ma ritkán használatos). — ⁷⁾ *dare-devil* = vakmerő. — ⁸⁾ *dungeon* (fr. *donjon*) = várbörtön, tömlőc (többnyire földalatti). — ⁹⁾ *to account for* = számot ad valamiről, elmagyaráz. — ¹⁰⁾ *to cajole* = dédelget; (hizelkedéssel) rászed, elámit. — ¹¹⁾ *rake-helly* = feslett életű, kicsapongó, ledér. — ¹²⁾ *to offend* = megsért, megbánt; vét(kezik), bűnöz. — ¹³⁾ *cloister* = zárdá, monostor; *cloisters* = keresztfolyosó, oszlopos folyosó. — ¹⁴⁾ *stool* = szék (hát nélkül), zsámoly. — ¹⁵⁾ *bull(et)-headed* = vastagnyaku, bikanyaku, tökfesű. — ¹⁶⁾ *to strike with* = hirtelen, váratlan benyomást kelteni. — ¹⁷⁾ *to give the reins to* = nekiereszteni a gyeplőt (átvitt értelemben is). — ¹⁸⁾ *to spirit out, away, off* = eltüntet, megszöktet, elrabol. — ¹⁹⁾ *to go through* = keresztül megy; keresztül szenved, kiáll. — ²⁰⁾ *measure* = mérték, (rend)szabály; *to take measures* = intézkedni, lépéseket tenni. — ²¹⁾ *in defiance of* = ellenére. — ²²⁾ *dint* = ítés, csapás; hatás; *by dint of* = valaminél fogva, valaminek segítségével. — ²³⁾ *lest* = nehogy; (félést kifejező igék után) hogy. — ²⁴⁾ *to break (up)on* = előtűnni, mutatkozni. — ²⁵⁾ *avaunt* = (indulatszó) el, el innen! — ²⁶⁾ *warning* = figyelmeztetés, intés; felmondás; *to take warning* = figyelembe venni, megegyezni; felmondást elfogadni. — ²⁷⁾ *to dispose of* = rendelkezik valamivel; odaad, odaajándékoz. — ²⁸⁾ *to prevail over* = győzedelmeskedik, erőt vesz valamin, felülkerekedik. — ²⁹⁾ *to be off* = elindul, elmegy. — ³⁰⁾ *relish* = kellemes íz, *to have a relish for* = szeretni valamit. — ³¹⁾ *to keep up* = megőriz, fenntart, folytat (levelezést stb). — ³²⁾ *to dispel* = elűzni, eloszlatni (gondot stb.).

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Kétnyelvű Klasszikus Könyvtár

Az eddig megjelent füzetek közül a következők kaphatók:

Angolul és magyarul:

- Bret Harte:** The Idyll of Red Gulch (47)
Chesterton: The Eye of Apollo (17)
Dickens: The Black Veil (33)
Emerson: Art (45)
Gissing: A Man of his Day (39)
Hawthorne: Dr. Heidegger's experiment (60)
Irwing: Don Juan (62)
Jerome: Ready for Sea (29)
Lamb: Shakespeare's Tempest (27)
Mark Twain: A Restless Night (23)
Pain Barry: The Window (25)
Poe: Hop-Frog (55)
Wells: The Red Room (37)
Wells: The Sea Raiders (49)
Wilde: The Happy Prince (1)
Wilde: The Selfish Giant (21)
Wilde: The Devoted Friend (31)
Wilde: The Remarkable Rocket (41)

Franciául és magyarul:

- Balsac:** Le Grand d'Espagne (59)
Courteline: La Loi sur les Chiens (35)
Daudet: Les Trois Messes Basses (30)
Farrère: Le Gardien de Cimetière (28)
France: Le Jongleur de Notre-Dame (22)

- France:** Le Petit Soldat de Plomb (38)
France: La Descente de Marbode aux Enfers (46)
Gautier: Le Pied de Momie (12)
Gourmont: Mains de Reine (48)
Maeterlinck: Sur la Mort d'un Petit Chien (18)
Maupassant: Une Vendetta (40)
Maupassant: Un Duel (42)
Mérimée: Le Corse (Mateo Falcone) (24)
Mérimée: L'Enlèvement de la Redoute. — Ce qu'il en coûte de sauver une Turquie (61)
Rolland: Le Buisson Ardent (50)
Stendhal: La Duchesse de Paliano (57)
Zola: Le Paradis des Chats (32)

Olaszul és magyarul:

- D'Annunzio:** Cincinnato (20)
Fraccaroli: Il Capriccio di un Pomereggio d'Estate (34)
Manzoni: Viva il pane! (53)
Pellico: Zanze (54)
Puccini: La Carbonaia (44)

Németül és magyarul:

- Brentano:** Die drei Nüsse (56)
Hauff: Die Geschichte von Kalif Storch (36)
Hoffmann: Ritter Gluck (58)

Oroszul és magyarul:

- Puskin:** Metelj (43)